

Lieve bewoners en kinderen van Zuidplas, van Nieuwerkerk aan den IJssel

'Het is niet moeilijk om stil te zijn, toch wist ik al vroeg: rouw past nooit in twee minuten. Het is eerder de opwarmingstijd van een magnetrongerecht, een eenpersoons-stamppot die een beetje naar plastic en een beetje naar verdriet smaakt.

Ik weet heel goed dat in die geluidloosheid nooit ieder mens herdacht, elk bombardement, of alle schrik zit van wie-mij-ontdekt, het lek en de hongervraag. Ook vermoed ik dat hoop te groot is, want ik hoop wat af.

Soms werd ik zelfs een duif, zo eentje die harmonie brengt. Anderen zeggen dat ik het niet kan begrijpen, dat je om echt stil te kunnen zijn de oorlog meegemaakt moet hebben. Dus ik houd mijn mond en probeer aan vrede te denken. Vrede past precies in twee minuten.'

Dit gedicht heet 'Waar ik aan denk' van Lucas Rijneveld. Het drukt goed uit dat het verschrikkelijke oorlogsleed in de Tweede Wereldoorlog, de terreur, onderdrukking en uitbuiting, de miljoenen slachtoffers wereldwijd, de gevolgen van de oorlog tot op de dag van vandaag, het grootse ervan níet in 2 minuten stilte zijn te vangen. Aan vrede denken is dan de meest hoopvolle gedachte.

Vandaag, 80 jaar na de bevrijding van Nederland, is aan vrede denken weer net zo actueel. Een toespraak over herdenken gaat ook altijd over het belang van leven in vrijheid.

Gesymboliseerd in de vlam, het vrijheidsvuur, hier als speldje op mijn borst. En straks wanneer rond middernacht inwoners van Zuidplas het bevrijdingsvuur uit Wageningen naar Zuidplas brengen.

Vrijheid die vandaag de dag onder druk staat. Vrijheid, die voordat de Tweede Wereldoorlog 85 jaar geleden begon, ook in Europa her en der begon af te brokkelen. Stap voor stap, soms ongemerkt, totdat er nog maar 1 geluid en 1 waarheid was. Tijdens de bezetting was geen ruimte voor het vrije woord. Geen ruimte voor tegenspraak. Dat deed iets met mensen zoals u, jij en ik. Je hield je mond en de angst regeerde, en toch kwamen er gelukkig mensen in verzet.

Vrijheid: je weet pas wat het is als je het kwijt bent.

De Holocaust – het systematisch uitroeien van Joden, Roma en Sinti, mensen met een andere seksuele identiteit of verstandelijke beperking –: Het is bedacht, besproken en besloten gewoon aan een overlegtafel. Zo ééntje waar ik, maar misschien ook u, dagelijks aan zit.

Het begon met personen weg te zetten als een groep. Ze kregen kenmerken en labels. Ze kregen als groep de schuld van problemen in de samenleving. Vervolgens werd het geaccepteerd om ze weg te zetten en niet langer om ons heen te verdragen. Ze werden niet meer gezien als mensen van vlees en bloed met eigen dromen, ambities en ja soms ook met onhebbelijkheden en fouten, net als u en ik.

Een angstaanjagende gedachte maar belangrijk om ons daarvan bewust te zijn. Denk dus niet dat dit vooral geschiedenis is van meer dan 80 jaar geleden en dit vandaag niet meer kan. Laat dit alsjeblieft een les zijn!

Woorden doen ertoe. Het eindeloos aanvallen met extreme, agressieve taal en onzinnige beschuldigingen: we zien het in de politiek en op sociale media. Het is een voorbedachte strategie om je van je stuk te brengen en de ander de schuld in de schoenen te schuiven.

Ik schrik wel eens van opmerkingen dat "het democratie is, als altijd de meerderheid beslist". Dat mag misschien democratisch klinken, maar is dat niet. Leven in een Rechtstaat betekent juist dat er regels zijn die ons tegen elkaar beschermen, óók tegen een almachtige overheid! Bijvoorbeeld die regel van meer dan 80 jaar geleden, die zich erop beriep namens het gehele volk te spreken. Democratie mag dus nooit de dictatuur van de meerderheid worden. De oorlogsjaren hebben ons deze harde les geleerd. Wantrouw mensen die zeggen namens het gehele volk te spreken.

De effecten van oorlog en onderdrukking heb ik via mijn ouders van dichtbij gezien en beleefd. Zij waren tieners in de oorlog. Tot het einde van hun leven merkte en voelde ik wat onderdrukking, bedreiging, verlies van vrijheid met hen heeft

gedaan. Het was bij ons thuis vaak onderwerp van gesprek en het ging hand in hand met emoties.

Na de Tweede Wereldoorlog kwam het lange tijd voor om gewone naoorlogse Duitsers nog steeds verantwoordelijk te houden voor het gedrag van de 'Moffen'. Dat werd ons met de paplepel ingegoten. We hadden er scheldnamen voor en vroegen iedere Duitser 'die fiets nu eindelijk eens terug te geven'. Ook bij voetbalwedstrijden zag je die spandoeken, weet ik nog. Heel begrijpelijk vanuit de emotie en met nare herinneringen aan de verschrikkingen door de nazi's. Die houding is in de loop der tijd veranderd. We houden nu niet zo snel meer de zoon of dochter verantwoordelijk voor het gedrag van de vader, moeder of grootouders. Dat kan ook niet.

Duitsers zijn nu samen met vele Europese landen goede burenen. Met wie we letterlijk vandaag schouder aan schouder staan om onze vrije Westerse wereld en beschaving te verdedigen tegen een steeds bozere wereld. Ik ben dan ook heel blij dat vandaag mijn collega's Axel Wohlgemuth, burgemeester van onze zusterstad Bückeburg én burgemeester Nicolas Leudière van hun zusterstad Sablé-sur-Sarthe in Frankrijk hier bij ons aanwezig zijn om samen te herdenken.

Samen terugkijkend te constateren dat we vergeven hebben en verzoend zijn. Filosoof Hannah Ahrendt kan het niet beter verwoorden: *'Vergeving betekent vrijheid omdat je het je als mens letterlijk in staat stelt opnieuw te beginnen'*. En

aangevuld door Epicurus: "*Door te vergeven, word je bevrijd van je last*".

Als internationale gemeenten hebben we vriendschap gesloten en samengewerkt waardoor het niet meer denkbaar is dat we met onze directe burens in Europa in ruzie en oorlog leven.

Als 3 burgemeesters staan wij symbool:

- voor het nooit vergeten van wat ooit gebeurd is
 - voor verzoening na een verschrikkelijke periode
 - en tenslotte voor gedeelde waarden in een Europa van vrijheid, democratie en vrede, juist nu en voor onze kinderen!
- Want je weet pas wat vrijheid is als je het kwijt bent. En zie het dan maar eens terug te krijgen.

Morgen vieren we vrijheid, 80 jaar Vrijheid met mooie festiviteiten waar u van harte welkom bent.

Kom uw huizen uit, vier het met elkaar en koester de rijkdom van vrijheid, laat uw gezichten spreken, denk aan vrede als de meest hoopvolle gedachte.